

REGIONREFORMEN – FUNKSJON, ROLLE OG OPPGAVER TIL REGIONALT FOLKEVALGT NIVÅ

Delrapport nr. 2 fra administrativ gruppe

Østlandet

Innhold

Forord	3
1 Bakgrunn	5
2 Samfunnsutviklerrollen	5
2.1 Kort om rollen som samfunnsutvikler på regionalt nivå.....	5
2.2 Utfordringer i rollen som samfunnsutvikler	6
2.3 God og effektiv samfunnsutvikling krever en demokratireform.....	7
3 Skisse til modell for bedre samordning og gjennomføring	10
3.1 Regionale planer og partnerskap	10
3.2 De statlige virkemidlene er ikke samordnet med regionale planer	10
3.3 Ny modell kan gi regionene handlingskraft og styrke i rollen som utviklingsaktør	11
4 Arbeidsdeling mellom fylkesmann og fylkeskommune/region	12
4.1 Stortingets føringer.....	12
4.2 Behov for rolleavklaring	13
4.3 Innspill til arbeidsdeling.....	14
5 Aktuelle oppgaveendringer på noen politikkområder	14
5.1 Næring	14
5.2 Samferdsel	15
5.3 Kompetanse	16
5.4 Kultur	18

Forord

På møte i rådmannsutvalget 12. august 2015 ble den administrative arbeidsgruppen tilknyttet Østlandssamarbeidet bedt om å jobbe videre med regionreformen. Rådmannsutvalget la til grunn at vurderingene fra arbeidsgruppen ble presentert for rådmannsutvalget i møte den 30. oktober 2015 og for kontaktutvalget på møte den 19. november 2015.

Arbeidsgruppen gjennomførte 29. og 30. september arbeidsverksteder der man tok opp konkrete problemstillinger på viktige politikkområder - sett i relasjon til regionreformen. På disse verkstedene deltok det en rekke fagpersoner fra de ulike fylkene på Østlandet. I forbindelse med rådmannsutvalgsmøte 30. oktober 2015 ble det - sammen med saksfremlegget fra sekretariatet - sendt ut korte oppsummeringer på de ulike politikkområdene - med utgangspunkt i diskusjonene og innspillene fra de ulike arbeidsverkstedene.

I foreliggende delrapport presenterer arbeidsgruppen et mer gjennomarbeidet materiale der man ser nærmere på regionnivåets samfunnsutviklerrolle. Arbeidsgruppen har i delrapporten valgt å bruke noen av begrepene som NIBR har benyttet i sin rapport «Samfunnsutviklerrollen til regionalt folkevalgt nivå» som ble presentert i september 2015. Bakgrunnen for dette er at innspillene fra arbeidsverkstedene peker på mange av de samme utfordringene og problemstillingene som tas opp i NIBR-rapporten.

Stortinget har ved behandlingen av Innst. 333 S (2014-2015) vedtatt at tannhelsetjenesten skal overføres til kommunene. Arbeidsgruppen har tidligere advart mot en fragmentering av tjenestene og påpekt at dagens organisering av tannhelsetjenesten er effektiv med godt fungerende fagmiljøer og fornøyde kunder. Mange kommuner vil trolig ikke være store nok til å kunne tilby tjenestene på en like effektiv måte som i dag. Østlandssamarbeidet har tidligere anbefalt at det foretas en grundigere gjennomgang av konsekvensene av endret organisering for tannhelsetjenesten i stortingsmeldingen som legges fram våren 2016.

Arbeidsgruppen har høsten 2015 bestått av følgende representanter:

<u>Deltagere i arbeidsgruppen</u>	<u>Organisasjon</u>
Elisabeth Dahle	Østfold fylkeskommune
Per Jørgen Olafsen	Vestfold fylkeskommune
Jørn Rangnes	Vestfold fylkeskommune
Randi Sletnes Bjørlo	Hedmark fylkeskommune
Bjarne Haslund	Oslo kommune
Knut Sletta (leder)	Akershus fylkeskommune
Helene Øvrelid	Akershus fylkeskommune
Eva Rueslått	Akershus fylkeskommune
Magne Reiersen	Telemark fylkeskommune
Sigurd Fjose	Buskerud fylkeskommune
Terje Kind	Oppland fylkeskommune
Trond Carlson	Oppland fylkeskommune

I tillegg har Akershus fylkeskommune hatt en sekretariatsfunksjon som har bistått arbeidsgruppen underveis i arbeidet. I den funksjonen har Inge Brørs, Irja Outi Maaria og Anne Heggem bidratt aktivt.

Arbeidsgruppen har samarbeidet nært med Østlandssamarbeidets sekretariat underveis i prosessen.

Oslo, 12. november

Knut Sletta
Leder av arbeidsgruppen

1 Bakgrunn

Arbeidsgruppen viser til rapporten «Hvordan utvikle sterke regioner på Østlandet?», som ble behandlet i kontaktutvalget 5. juni 2015. I rapporten pekes det på fagområder som bør danne grunnlaget for regionenes framtidige samfunnsutviklerrolle. Det er gitt eksempler på oppgaver, ansvar og myndighet som bør ligge til regionene innenfor hvert av fagområdene for å styrke samfunnsutviklerrollen.

Kontaktutvalget stilte seg bak rapporten, og det ble sendt en uttalelse til kommunal- og forvaltningskomiteen og de parlamentariske lederne på Stortinget – knyttet til kommunal- og forvaltningskomiteens innstilling til stortingsmeldingen om kommunereformen (Innst. 333 S (2014-2015)). Rådmannsutvalget ble bedt om å ta en aktiv rolle i forhold til arbeidet med stortingsmeldingen om oppgaver til regionnivået – inntil det nye kontaktutvalget blir konstituert i november 2015. Det ble forutsatt at den administrative arbeidsgruppen fortsetter sitt arbeid for å kunne gi innspill til rådmannsutvalget i denne prosessen.

Arbeidsgruppen har gjennomført et seminar med fagpersoner fra østlandsfylkene innenfor ulike fagområder, for å konkretisere hvordan regionenes samfunnsutviklerrolle kan videreutvikles. Seminaret har bidratt til å gi arbeidsgruppen et bredt og godt faktagrunnlag å arbeide videre med.

I denne rapporten kommer arbeidsgruppen med forslag til hvordan framtidige regioner kan ta en sterkere rolle som samfunnsutvikler. Gruppen har ikke hatt muligheter til å gjennomgå alle aktuelle oppgaver innenfor ulike politikkområder. På flere områder vil det være behov for å arbeide videre. Dette gjelder bl.a. innenfor politikkområdene kultur og samferdsel. Andre områder det kan være aktuelt å gå mer inn i, er oppgaver tilknyttet IMDI, jf. kommunal- og forvaltningskomiteens innstilling. Arbeidsgruppen vil også gå nærmere inn i oppgavefordeling/finansiering knyttet til skyss for elever i grunnskolen og for skolehelsetjenesten ved videregående skoler.

Det understrekes at vurderingene i denne delrapporten er arbeidsgruppens egne.

2 Samfunnsutviklerrollen

2.1 Kort om rollen som samfunnsutvikler på regionalt nivå

I Meld. St. 14 (2014-2015) «Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner» gjentas tidligere prinsipper for oppgavefordelingen innen offentlig forvaltning:

- oppgavene bør legges til lavest mulig effektive nivå
- staten bør ha oppgaver som skal gjennomføres på likeartet vis over hele landet
- oppgaver som forutsetter lokal og regional kjennskap og initiativ, bør delegeres til regionalt og lokalt nivå.

I Innst. 333 S (2014-2015) «Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner» slår flertallet fast at det skal være tre folkevalgte nivå. Komiteens utgangspunkt er at oppgaver og ansvar som legges til regionnivået, i hovedsak er relatert til rollen som regional aktør for samfunnsutvikling. Dette vil også omfatte innbyggerrettet tjenesteproduksjon.

Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) har på oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet utarbeidet en rapport om samfunnsutviklerrollen til regionalt folkevalgt nivå¹. Rapporten argumenterer for at den regionale samfunnsutviklerrollen har tre hoveddimensjoner:

1. Gi strategisk retning til samfunnsutviklingen
2. Mobilisere privat sektor, kulturliv og lokalsamfunn
3. Samordne, koordinere offentlig innsats og virkemiddelbruk

Arbeidsgruppen legger i stor grad disse tre hoveddimensjoner til grunn i denne delrapporten.

2.2 Utfordringer i rollen som samfunnsutvikler

Meld. St. 14 (2014-2015) sier at «sektorsamordning er en utfordrende oppgave som følge av en økende sektorisert og segmentert statlig forvaltning». Manglende klarhet i oppgavefordelingen er ikke noe nytt. Oppgavefordelingsutvalget (NOU 2000:22) omtalte tre forhold som hadde begrenset fylkeskommunenes mulighet til å oppnå gode resultater for næringsutvikling i frifylkesforsøkene:

- fylkeskommunens vilje til å prioritere det regionale utviklingsarbeidet
- mangel på ressurser og virkemidler
- en uoversiktlig oppgavefordeling mellom fylkeskommunen og regional statsforvaltning

Økende statlig sektorisering – mindre demokratisk behandling

Det har over tid pågått en utvikling i offentlig forvaltning som har bidratt til sterkere statlig styring og fragmentering. Ved å flytte oppgaver fra departement til direktorat øker avstanden mellom politisk miljø og de som utfører oppgavene. Det kan stilles spørsmål ved om det er hensiktsmessig at flere oppgaver unntas fra folkevalgt behandling. Framveksten av direktorater, tilsyn og etater har bidratt til at kapasiteten til å drive detaljert statlig styring har økt.

Andre reformer i offentlig forvaltning har også bidratt til flytte oppgaver bort fra demokratisk kontroll. Helsereformen er et eksempel på dette. Styrene i regionale helseforetak er tillagt ansvar som tidligere lå til folkevalgt behandling. For å styrke det demokratiske perspektivet og underlegge denne sektoren større demokratisk behandling, er det i forbindelse med regionreformen argumentert for å flytte spesialisthelsetjenesten tilbake til regionene. Arbeidsgruppen har i sin rapport fra juni 2015 pekt på at dette er mest aktuelt om det etableres landsdelsregioner. Gruppen har i denne delrapporten ikke gjort ytterligere vurderinger knyttet til overføring av spesialisthelsetjenesten til regionalt nivå.

En utfordring for dagens fylkeskommuner er at flere utviklingsoppgaver som er tillagt dem ivaretas faglig av regionale statlige myndigheter, eksempelvis Statens vegvesen. En annen utfordring er at statens styringspraksis reduserer fylkeskommunenes mulighet til regionale prioriteringer. Den detaljerte styringen, bl.a. fra flere departementer, er innrettet på å sikre en effektiv sektorstyring, men tar mindre hensyn til helheten. Dette reduserer regionale politikeres muligheter til å gi entydig retning for utviklingsoppgavene.

Sektorlogikken i statsforvaltningen gjør fylkeskommunenes samordningsoppgave krevende. Dette skyldes både mangel på samordning mellom departementene, ulik geografisk inndeling

¹ NIBR-rapport 2015:17 Samfunnsutviklerrollen til regionalt folkevalgt nivå

av regional statsforvaltning, uoversiktlig og lite ryddig oppgavefordeling mellom regionale statlige myndigheter og fylkeskommunene, samt fylkeskommunenes mangel på virkemidler til samordning. Samordning og tilpasning av offentlig innsats har betydning for hvordan landet samlet sett har evne til å utløse vekstpotensialet, forsterke konkurransekräften i alle deler av landet og ivareta miljøhensyn.

Nye utfordringer krever samhandling og samordning på tvers av sektorer og nivåer

Tradisjonelt har nye utfordringer blitt løst ved at oppgavene er blitt lagt til en allerede etablert sektor eller ved at man har opprettet en ny sektor eller etat. Nye og mer komplekse utfordringer, knyttet til bl.a. kompetanseutvikling, bærekraftig utvikling, klimagassutslipp/-tilpasning og folkehelse, krever en annen form for styring enn den tradisjonelle sektorspesifikke. Det er nødvendig med innsats på tvers av sektorer og mobilisering av både det offentlige (nasjonalt, regionalt og lokalt), private og sivilsamfunnet.

2.3 God og effektiv samfunnsutvikling krever en demokratireform

Felles forståelse av utfordringene og omforente mål er nødvendig

Dagens og framtidens utfordringer krever økende samordning og avveining mellom ulike sektormål og interesser. Oppgaven med å gi strategisk retning for samfunnsutviklingen kan best utføres av et politisk organ, fordi dette gir størst demokratisk kontroll. Sammensetningen av regionale politiske organ er et uttrykk for en aggregert folkevilje, og innbyggerne har mulighet til å uttrykke sin misnøye over valgseddelen ved neste valg og avsette den politiske ledelsen om de vil ha endring. Gjenvalgsmotivasjonen til de folkevalgte gjør dem åpne for å fange interessegruppers og befolkningens syn, og på bakgrunn av dette danne seg en samlet forståelse og utvikle dette til politiske strategier og vegvalg.

Aktuelle/nødvendige tiltak i fylkeskommunene

NIBR sier i rapport 2015:17 at fylkespolitikerne i stor grad innehar en rolleforståelse om å gi retning til samfunnsutviklingen, men at de i praksis har vanskelig for å ta upopulære valg om lokalisering, prioritering og spissing av virkemidler. Fylkeskommunene og fylkespolitikerne har dermed et potensial for selv å styrke sin samfunnsutviklerrolle gjennom

- politisk vilje til å se politikkområder i sammenheng – og utforme en helhetlig, strategisk retning for regional utvikling
- politisk vilje til å gi retning gjennom planleggingsinstrumentene etter plan- og bygningsloven (PBL)
- å forankre den omforente retningen hos kommuner og statlige myndigheter gjennom prosess – slik at partene får eierskap til den – og dermed får større forpliktelse
- politisk vilje til å forplikte seg til den retningen som er valgt og la den være retningsgivende for andre beslutninger som tas

Nødvendige endringer av rammebetingelser

Fylkeskommunene/regionene er avhengig av at nasjonale myndigheter tilrettelegger for at de kan utføre sin rolle som regional utviklingsaktør på en god og effektiv måte, gjennom å

- presisere begrepet regional samfunnsutviklerrolle i nasjonale dokumenter og gi regionale statlige myndigheter tydelige føringer om deltakelse og oppfølging
- innføre et ubetinget krav om en regional plan om helhetlig stedsutvikling og om regionale planbestemmelser
- redusere statlig detaljstyring gjennom forventnings- og oppdragsbrev

Ressursmobilisering er nødvendig både ved planutforming og -gjennomføring

Vellykket regional utvikling forutsetter at offentlige myndigheter mobiliserer og koordinerer kunnskap, kompetanse og ressurser som finnes i privat sektor, kulturliv og lokalsamfunn. Et regionalt folkevalgt nivå vil i større grad enn statlige myndigheter evne å mobilisere ressurser og kunnskap fra bedrifter, innbyggere og organiserte interesser innenfor arbeidsliv, kultur og sivilsamfunn. Det vil også ha større legitimitet til å få aktører til å bidra for å nå de politisk vedtatte målene.

Fylkeskommunenes nettverksrolle er i stor grad innrettet på å mobilisere aktører i privat sektor og lokalsamfunnet. Denne rollen kan styrkes ved å gi fylkeskommunene flere virkemidler. Det kan bidra til å mobilisere aktuelle aktører og få dem til å delta aktivt i partnerskap. Det er også behov for ressurser til å bygge kompetanse på nettverksbygging og nettverksledelse.

Hva kan fylkeskommunene selv gjøre?

- Det regionale folkevalgte nivået må akseptere og være bevisst på rollen som nettverksnode (arenabygger, arenadriver og katalysator). Dette er en forutsetning for å sikre kompetanse, kapasitet og tilstrekkelig finansiering til denne rollen.
- Det regionale folkevalgte nivået må arbeide systematisk for å mobilisere aktører i kommuner, næringsliv, kompetanseinstitusjoner, kultur og sivilsamfunn. Det er avgjørende at fylkeskommunen blir oppfattet som en medspiller, ikke en motpart.
- Fylkeskommunen må samordne seg selv – for å evne å mobilisere bredt.

Nødvendig endring av rammebetingelser

Det regionale folkevalgte nivået bør være den primære instans for å omfordele stimulerende midler til kommuner, bedrifter, kulturaktører og andre aktører i regionen. Det vil både kunne fungere som en stimulans overfor aktørene, og det vil kunne støtte gjennomføringen av regionale strategier og planer.

Det meste av stimuleringsmidlene (tilskudd, støtteordninger, skjønnsmidler etc.) knyttet til næringsutvikling, bedriftsstøtte, landbruk (de deler av tilskuddsmidlene som fylkesmannen distribuerer nå), kultur, folkehelse og klimatilpasning bør samles hos et regionalt folkevalgt nivå. De virkemidlene staten allerede overfører til fylkeskommunene, bør også knyttes mer direkte til den brede samfunnsutviklerrollen, og ikke bare til enkeltelementer i den.

NIBR-rapport 2015:17 viser til konkrete eksempler på stimuleringsmidler som bør overføres fra stat til region for å styrke rollen som samfunnsutvikler.

Samordnet ressursbruk er avgjørende for gjennomføring av regionalpolitikken

Det er stort behov for samordning av nasjonale sektormål og offentlige myndigheters virkemiddelbruk. Samordningsutfordringene, også når det gjelder regional utvikling, er blitt pekt på gjennom flere tiår. NIBR-rapport 2015:17 angir fire argumenter for at et regionalt folkevalgt nivå bør være ansvarlig for samordningen:

1. Mangel på avklaring mellom motstridende nasjonale sektormål oppleves ofte ikke som et problem på nasjonalt nivå. Målkonflikter kommer klarere til syne og spiller seg ut i regionale og lokale saker. Samordning av nasjonale styringssignaler på regionalt nivå innebærer en avveining mellom ulike sektorinteresser. Dette berører spørsmål av politisk natur, og bør derfor ligge til regionalt folkevalgt nivå.

2. Avveining mellom sektorinteresser krever følsomhet for regionale rammebetingelser og regionale forhold. Tilpasningen betinger god kjennskap til regionale forhold, noe folkevalgt ledelse har forutsetninger for.
3. Det folkevalgte regionale nivået har lang tradisjon for å tenke partnerskap og forankring, og med å jobbe for at aktørene gjennom dialog og samarbeid forplikter seg til oppfølging.
4. Det representative demokratiet sikrer prosedyrer for åpne, involverende og transparente prosesser – noe som muliggjør ansvarsutkreving. Regionale statsetater har ikke de samme forutsetninger for å ha en slik prosess- og åpenhetsforståelse, fordi deres mandat er å gjennomføre sektorpolitikk.

Sterkere samordning av økonomiske virkemidler er nødvendig

Økonomisk rammestyring innebærer at fylkeskommunene får overført såkalt frie midler gjennom inntektssystemet. Dette sikrer en helhetlig regional styring der ulike fagområder kan vurderes opp mot hverandre. Ulike former for statlig øremerking av midler, bl.a. gjennom incentivordninger, stimuleringsmidler, refusjoner og tilskuddsordninger, gir staten en sterk grad av styring og kontroll med fylkeskommunenes ressursbruk og prioriteringer. Ved at en sektorisert statlig sektor bruker ulike økonomiske virkemidler innenfor hvert fagområde er det krevende å sikre en helhetlig tilnærming i regional politikk.

Det er bl.a. en rekke tilskuddsordninger som er forvaltet av mange ulike offentlige organer på ulike forvaltningsnivå. Ordningene er delvis overlappende. Dette medfører at det offentlige framstår som fragmentert, samtidig som målgruppene ikke klarer å orientere seg i jungelen av ordninger. Dette bidrar til en lite effektiv ressursbruk.

Fylkeskommunen forvalter noen tilskuddsordninger på vegne av staten, der midlene tildeles kommuner. I slike tilfeller er tre forvaltningsnivåer involvert i tildeling og rapportering. Ordninger som vurderes å være av nasjonal interesse, bør forvaltes på statlig nivå. Øvrige ordninger bør avsluttes som særskilte ordninger og midlene legges inn i rammetilskuddet til regioner eller kommuner.

Aktuelle/nødvendige tiltak i fylkeskommunene

- Fylkeskommunene/regionene bør videreutvikle arbeidet med å bygge opp langsiktige og strukturerte samarbeidsarenaer. Arbeidet med å involvere kommuner og regionale statlige myndigheter i regionale planprosesser kan styrkes bl.a. gjennom å utvikle mer strukturerte samarbeidsarenaer.
- Fylkeskommunene bør profesjonalisere ledelsen av slike arenaer, for å sikre gode og effektive prosesser. Samtidig kan de arbeide for videreutvikling av gjennomføringsinstrumenter som partnerskapsavtaler og partnerskapskontrakter.
- Fylkeskommunen må bli bedre på å se egne sektorer og planer i sammenheng.

Nødvendig endring av rammebetingelser

- Det er stort behov for institusjonalisering av en strategisk dialog mellom nasjonale myndigheter og regionalt folkevalgt nivå.
- Skjerping av deltakelsesplikt for regionale statlige aktører på regionale samarbeidsarenaer, inkl. forpliktelse til å delta i gjennomføringen av regionale planer. Embetsoppdrag og oppdragsbrev fra sektordepartementene til regionale statsetater må tydeliggjøre deltakelsesplikten og følges opp av hvert departement.

- Større vilje hos sentrale sektormyndigheter til å støtte opp under framforhandlede løsninger i de regionale partnerskapene. Dette krever en eksplisitt avklaring av handlingsrommet som de regionale leddene av statsforvaltningen har.
- Klare signaler om at innsigelser relatert til «avvik» fra regional plan vil bli opprettholdt. Kommunal- og moderniseringsdepartementet må være tydelig på at fylkeskommunens og fylkesmannens innsigelser til kommunale planer – som grunnngis med at de ikke følger regional plan – som et hovedprinsipp vil bli opprettholdt om det tas opp til nasjonalt nivå.
- Videreutvikling av fylkeskommunens veiledningsrolle. Det regionale folkevalgte nivå bør på mange områder få overført kompetanse fra fylkesmannsambetet og andre statlige aktører for å styrke sin veilederrolle. Slik kompetanse vil styrke regionens rolle som nettverksnode, ved å gi den mer faglig tyngde, og dermed større troverdighet overfor samarbeidspartnerne.
- Økt harmonisering av de geografiske grensene for regionalt folkevalgt nivå og regional statlig forvaltning. Staten bør som hovedregel organisere sine virksomheter slik at de korresponderer med de nye folkevalgte regionene.

3 Skisse til modell for bedre samordning og gjennomføring

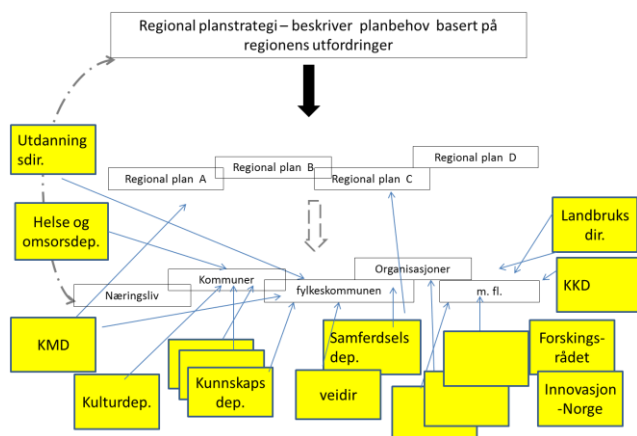
3.1 Regionale planer og partnerskap

Utvikling av sterke og vekstkraftige regioner forutsetter at man lokalt/regionalt evner å utnytte egne fortrinn og tilgjengelige ressurser. Videre kreves det at man lykkes med å etablere et forpliktende og langsiktig samarbeid mellom bedrifter, utdannings- og forskningsmiljø, lokale/regionale/sentrale myndigheter og frivillige organisasjoner.

Det regionale nivået har over tid utviklet et tett samarbeid med regionale og lokale utviklingsaktører og innehar derfor særskilt forståelse og kunnskap om hva som skal til for å møte utfordringene og se mulighetene i regionene. Denne kompetanse er viktig i det omstillings- og utviklingsarbeidet landet og regionene står overfor. For å skape engasjement, eierskap og interesse for den regionale politikkutformingen, er det avgjørende at det regionale nivået også har ressurser og virkemidler til å følge opp og gjennomføre den regionale politikken, som blir avstemt i de regionale planene. Et større felles ansvar for gjennomføring av regionalpolitikken vil gi bedre fleksibilitet, raskere beslutninger og mer målrettet virkemiddelbruk tilpasset de ulike regionale utfordringer.

3.2 De statlige virkemidlene er ikke samordnet med regionale planer

De statlige virkemidlene er ikke samordnet med regionale planer. Etterfølgende figur illustrerer dagens situasjon med manglende samordning av statlige virkemidler i forhold til gjennomføring av regionale planer. De gule boksene illustrerer eksempler på statlige organer som har virkemidler som går inn mot regionenes ansvarsområder. Virkemidlene følger opp nasjonal sektorpolitikk, men det er liten eller ingen koordinering i forhold til regionale planer. De statlige virkemidler kommer på siden av demokratiske prosesser og er ikke målrettet i forhold til utfordringene i regionene. Det brukes mye tid og ressurser på å søke og rapportere på f.eks. tilskuddsmidler og andre incentiv- og stimuleringsordninger. Dette krever mye arbeid både for de som mottaker og de som tildeler midler. Denne situasjonen gjør arbeidet med strategisk planlegging, samordning mellom fag og forvaltningsnivå, og ikke minst evnen til å mobilisere, vanskelig. Videre bidrar ordningene til målkonflikter der ulike ordninger ikke ses i tilstrekkelig sammenheng.

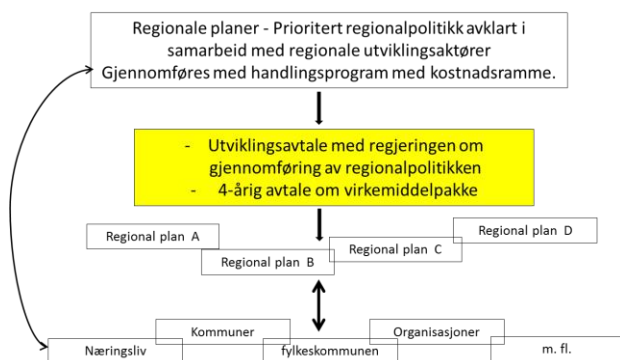
Figuren illustrerer dagens situasjon med manglende samordning av statlige virkemidler i forhold til gjennomføring av regionale planer.

3.3 Ny modell kan gi regionene handlingskraft og styrke i rollen som utviklingsaktør

For å bli en tydelig og sterk utviklingsaktør, er det avgjørende at det regionale nivået får et styrket mandat og en tydeligere posisjon i arbeidet med å utforme og gjennomføre regionalpolitikken. Det bør derfor utvikles og implementeres en ny modell/praksis som kan gi regionene handlingskraft og styrke i rollen som utviklingsaktør.

Det er behov for at en sektorisert statlig forvaltning i større grad forplikter seg til å følge regionale planer og regional politikk. Arbeidsgruppen antar det kan være ønske om å opprettholde enkelte statlige incentiv- eller stimuleringsmidler. For å styrke regionenes utviklingsrolle foreslår arbeidsgruppen derfor at man tar i bruk en modell/metodikk der den enkelte regionen inngår en utviklingsavtale med regjeringen om strategisk utvikling og gjennomføring av regionalpolitikken der midlene knyttet til bl.a. statlige incentiv- og stimuleringsordninger inngår. Denne utviklingsavtalen bør bygge på regionale planer med handlingsprogram, inkl. økonomiske rammer for gjennomføring. Det foreslås fireårige avtaler som reforhandles minst en gang i hver valgperiode. De regionale planene med handlingsprogram utarbeides i et samarbeid mellom stat, region og kommuner og vedtas av de folkevalgte på regionnivå. Alle aktuelle statlige utviklingsmidler og prosjektmidler foreslås lagt inn i det regionale utviklingsprogrammet. Dette vil sikre at statlige økonomiske virkemidler som ikke er en del av de frie inntekter kan ses i sammenheng og samtidig knyttes opp mot regionale planer og regional politikk.

Forslaget er illustrert på figuren nedenfor. Med større og færre regioner vil en slik modell lettere kunne gjennomføres enn med dagens 19 regionale enheter (18 fylkeskommuner og Oslo kommune).

Figuren ullenstrer hvordan økonomiske virkemidler fra ulike statlige organ kan samordnes og institusjonaliseres gjennom en utviklingsavtale mellom region og regjering.

I samarbeid med partnerskapet har det regionale folkevalgte nivået spesielt gode forutsetninger for å kunne identifisere utfordringer og muligheter som finnes i regionen. Og sammen med andre lokale og regionale utviklingsaktører kan planer og tiltak følges opp mer effektivt. Dette vil føre til et mer målrettet, samordnet og tydelig virkemiddelapparat, som er basert på samarbeid og dialog med sentrale utviklingsaktører i regionen. De folkevalgte i regionen får da det fulle og hele ansvaret for utforming, oppfølging og gjennomføring av regionalpolitikken. Denne ordningen vil gi legitimitet, engasjement og eierskap i det strategiske arbeidet med utforming av regionalpolitikken. Det vil gi regionene handlekraft og ressurser til bedre å ta rollen som utviklingsaktør.

Det er i dag ulikt hvordan fylkeskommunene bruker regionale planer. Antall regionale planer per fylkeskommunene varierer også. For å lykkes i et partnerskap, er regionene avhengig av ikke å ha for mange regionale planer. Mange planer vil gjøre koordineringen på tvers krevende. Samtidig vil arbeidet med forankring være vanskelig med mange planer. Den foreslåtte ordningen krever at regionene evner å prioritere, være strategiske og tydelige i sine veivalg.

4 Arbeidsdelingen mellom fylkesmann og fylkeskommune/region

4.1 Stortingets føringer

Stortinget behandlet den 9. juni 2015 innstillingen fra kommunal- og forvaltningskomiteen om kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner. Komiteens flertall (Ap, H, Frp, KrF, V) mener bl.a. at oppgaver som forutsetter lokalt kjennskap og initiativ bør delegeres til region- eller kommunenivå.

Et annet flertall (H, FrP, KrF, V) mener bl.a. at: «den regionale stat/ Fylkesmannen i utgangspunktet skal ha ansvar knyttet til tilsyn, kontroll og beredskap og noen veiledningsoppgaver. Oppgaver som legger til rette for bruk av politisk skjønn kan som hovedregel vurderes med sikte på overføring til regionalt folkevalgt nivå. Det bør vurderes å begrense fylkesmennenes oppgaver innenfor næringsutvikling og veiledning av kommunene som samfunnsutviklere.» Dette flertallet er enige om å vurdere om følgende oppgaver kan overføres til det regionale folkevalgte nivå:

- klima- og miljøoppgaver som ikke er naturlig å legge til kommunene
- landbruksoppgaver som ikke er naturlig å legge til kommunene
- fordeling av relevante prosjektmidler

4.2 Behov for rolleavklaring

Fylkesmannsembetet skal bidra til at statlig sektorpolitikk blir gjennomført både på lokalt og regionalt nivå. Fylkesmannen er i tillegg gitt en rolle i å håndtere konflikter og søke løsninger slik at f. eks. utbygging av fornybar energi (vannkraft, vindkraft) gir minst mulig skade på naturmangfold og andre miljøverdier. Fylkesmannen er også miljøfaglig rådgiver for andre involverte myndigheter. Fylkesmannen veileder kommuner i miljø- og klimaarbeid, landbruk, samt klargjør statens forventninger til kommunene. Fylkesmannen kan samtidig formidle kommunenes synspunkter og utfordringer til sentrale myndigheter.

Det er et sterkt behov for en rydding i ansvar og oppgaveportefølje mellom fylkeskommunen og fylkesmannen. Oppgaver som avgjøres av fylkesmannen behandles ikke i et folkevalgt organ. En overføring av oppgaver fra fylkesmannen til framtidige regioner vil sikre at oppgavene underlegges demokratisk behandling og bygge opp under regionreformen som en demokratireform.

Slik overføring av oppgaver vil bidra til å gjøre det folkevalgte regionnivået mer synlig som partner for lokal og regional utvikling. Samtidig vil det sikre at regionene har flere virkemidler å spille på i partnerskapet, bl.a. ved at regionene får overført økonomiske stimuleringsmidler som i dag ligger hos fylkesmannen. Det vil hjelpe regionene i å ta en ledende rolle i regionale partnerskap.

Det er bred enighet om at kontroll- og tilsynsoppgaver bør ivaretas av fylkesmannen, mens folkevalgt regionalt nivå som hovedregel bør ha ansvaret for oppgaver som krever politisk skjønn. På flere områder er det i dag et delt/overlappende ansvar mellom fylkesmannen og fylkeskommunen:

- A. Miljøvern og reduksjon av klimagassutslipp
 - a. naturmangfold (vannforvaltning, viltforvaltning, naturforvaltning,)
 - b. friluftsliv (forvaltning av de statlige sikra friluftsområder,)
 - c. forurensning
 - d. klima (tilpasning til klimaendringer, ...)
 - e. tverrgående virkemidler (arealpolitikk, tilsyn, konsesjonsbehandling, ,)
 - f. kunnskapsgrunnlag (kart og geodata, ...)
- B. Næringsutvikling, herunder:
 - a. landbruk
 - b. tilskuddsforvaltning innen jordbruk og skogbruk
 - c. bygdeutviklingsmidler spesifikt rettet mot utvikling i landbruket
- C. Regionalt planarbeid, herunder:
 - a. veiledning av kommuner etter plan- og bygningsloven
 - b. overprøve enkeltvedtak og fremme **innsigelser** etter plan- og bygningsloven
 - c. skjønnsmidler som fordeles til kommunale omstillings- og fornyingsprosjekter etter søknad fra kommunene

4.3 Innspill til arbeidsdeling

Regionale planer bør brukes aktivt for å etablere omforente mål og velge strategisk retning for miljøpolitikken. Bruk av regionale planbestemmelser for å sikre nasjonalt og regionalt viktige natur- og miljøverdier kan redusere den detaljerte styringen fra nasjonale myndigheter. Større fagmiljøer med høy og samlet miljøkompetanse vil være viktig for å finne en riktig balanse mellom f.eks. vekst og vern.

Regionens rolle som samfunnsutvikler er avhengig av målrettet samordning og tydelige økonomiske virkemidler. Bruken av «helhetlige utviklingsprogrammer» kan være et egnet verktøy. Dette vil også kunne øke mobilisering/engasjement og bidra til gode helhetsløsninger på tvers av politikkområder. Det er flere statlige virkemidler det er aktuelt å se i «sammenheng» på regionalt nivå, sammen med regionens egne virkemidler, eksempelvis gjelder dette tilskuddsmidler innenfor jordbruk og skogbruk, landbruk m.v.

Arbeidsgruppen mener at samordning av statlige og regionale innsigelsessaker etter planloven må overføres til det nye regionale folkevalgte nivået. Samordning og avveining mellom interessekonflikter krever politisk skjønn. Når fylkesmannen er blitt satt til å samordne statlige innsigelser blir det foretatt politisk skjønn og avveininger som ikke er demokratisk forankret. Innsigelsessaker som er avgjort av det regionale nivået bør *ikke* kunne påklages til Staten. Det kan kun klages på saksbehandlingsfeil. Omkamper på det statlige nivået trekker tilbake det demokratiske handlingsrommet som er gitt til fylkeskommunene gjennom PBL.

5 Aktuelle oppgaveendringer på noen politikkområder

5.1 Næring

I fylkeskommunenes tilrettelegging for næringsutvikling er det nødvendig å utvikle en felles forståelse for arbeidet gjennom partnerskap, samarbeid og samhandling med kommuner, universitet og høyskoler, næringsliv, frivillige, Innovasjon Norge og regional stat. Fylkeskommunenes arbeid for næringsutvikling finansieres av frie inntekter, egne fylkeskommunale inntekter og øremerkede ordninger over budsjettet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) gjennom tilskuddene til regional utvikling og nyskaping.

Gi strategisk retning til utviklingen

En sentral utfordring er å få til en klar rolleforståelse mellom de organisasjoner og etater som må danne partnerskap for å tilrettelegge for næringsutvikling. Partnerskapene bør koordinere utviklingen av handlingsprogram, samt slutte seg til programmet med sine egne virkemidler, mens fylkestinget/regiontinget bør vedta selve programmet, og bruken av midler.

Mobilisere privat sektor, kulturliv og lokalsamfunn

Det beste fra nåværende og tidligere fylkeskommunale eller regionale programsatsinger/-ordninger bør legges til grunn for å understøtte samfunnsutviklerrollen. Slike programmer kan tydeliggjøre dialogen mellom statlige og regionale organer – og bør føre til mindre detaljstyring fra staten. Evaluering av de regionale forskingsfondene² viste at man utviklet en

² NIFU-rapport 45/2013 Regionale forskingsfond – ny infrastruktur for regional forskingsforvaltning. Sluttrapport fra følgeevalueringen av regionale forskingsfond.

mye bredere kontaktflate mot regionale aktører i forskningsspørsmål enn det som skjer gjennom nasjonale programmer.

Samordne, koordinere offentlig innsats og virkemiddelbruk

Regionens rolle som samfunnsutvikler innen næringsutvikling er avhengig av målrettet samordning og en tydelig økonomisk portefølje. Bruk av «helhetlige utviklingsprogrammer» som et verktøy, jf. egen omtale, vil kunne gi en merverdi for regional utvikling, omstilling, innovasjon og verdiskaping – og samtidig ta godt hensyn til regionale forskjeller og tilpasse innsatsen til regionens behov.

Utviklingsprogrammets hensikt vil være å samle ulike finansieringskilder om felles mål. Flere statlige virkemidler er aktuelle å se i sammenheng på regionalt nivå, sammen med regionens egne virkemidler. Det kan eksempelvis være virkemidler fra Innovasjon Norge, SIVA, VRI (Virkemidler for Regional FoU og Innovasjon), regionale forskningsfond, fylkesmannens prosjektmidler, regionale landbruksoppgaver fra fylkesmannen, virkemidler fra ENOVA og regionale utviklingsmidler fra KMD.

Forslag til oppgaveendringer

Arbeidsgruppen har sammen med fagpersoner i fylkeskommunene arbeidet for å konkretisere virkemidler som kan vurderes overført fra staten til sterkere regioner:

- Stimuleringsordninger for næringsutvikling (Innovasjon Norge)
- Midler fra SIVA
- VRI (virkemidler for Regional FoU og Innovasjon)
- Regionale forskningsfond
- Tilskuddsforvaltning innen jordbruk og skogbruk
- Tilskuddsordninger fra flere departement

5.2 Samferdsel

Funksjonelle regioner, hvor det er naturlig å se næringsliv, bosettingsmønster og transportinfrastruktur i sammenheng, utgjør et vesentlig grunnlag for utvikling og drift av et velfungerende samferdselstilbud. Større regioner enn dagens fylker kan bidra til bedre funksjonalitet, men samtidig gi større avstand mellom innbyggerne og besluttsende organer.

Gi strategisk retning til utviklingen

Alle fylkeskommunene arbeider med areal- og transportplaner. Et eksempel er Østfolds fylkesplan, hvor en har lagt inn tydelige føringer for kommunenes arealbruk for å oppnå transporteffektivitet og knutepunktutvikling langs kollektivakser. Et annet eksempel er regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus (forventes vedtatt ved årsskiftet 2015/2016).

Nasjonal transportplan utvikles i dag av de statlige transportetatene og Avinor, med noe medvirkning fra fylkeskommunene. Framtidige nasjonale transportplaner bør bygge minst like mye på regionale planer som på innspill fra de nasjonale transportetatene.

Samordne, koordinere offentlig innsats og virkemiddelbruk

Et velfungerende samferdselstilbud er avgjørende for at fylkeskommune/region skal kunne fylle sin rolle som samfunnsutvikler. Spissformulert handler det om at folk skal komme seg på jobb, og at næringslivet skal få tilført innsatsfaktorer og kunne «eksportere» sine

produkter. For fylkeskommune/region er det avgjørende å ha tydelige og tilstrekkelige økonomiske rammer, samt legitimitet til å ivareta utvikleroppgaven.

Fylkeskommune/region må få overført nødvendige midler gjennom inntektssystemet, og ikke gjennom ulike former for øremerking, incentivordninger, stimuleringsmidler, refusjoner og tilskuddsordninger. Det fører til en uoversiktlig finansiering, og kan føre til en vridning av ressursbruken sett i forhold til regionale planer. De statlige føringene knyttet til ulike øremerkede ordninger vil ofte gi motstridende signaler og føre til målkonflikter på regionalt nivå.

Fylkeskommunene er landets desidert største vegeiere målt i antall km, men har ikke en egen fagadministrasjon. Etter arbeidsgruppens mening bør faglig, politisk og økonomisk ansvar følge hverandre. En samling av det faglige ansvaret for veg, øvrige samferdselsoppgaver og regional planlegging vil styrke fagmiljøer og muligheten for å se samferdsel i sammenheng med regional planlegging og øvrig utviklingsarbeid. Arbeidsgruppen mener fylkesavdelingene i Statens vegvesens regionkontorer bør overføres til det regionale folkevalgte nivået.

Kjøp av persontransport på jernbane bør ses i sammenheng med øvrig kollektivtransport, spesielt på Østlandet, hvor samspillet mellom tog- og busstransport er helt avgjørende for et effektivt kollektivtilbud. Landsstyret i KS vedtok allerede i 2006 krav om overføring av ansvaret for kjøp av regionale togruter til fylkeskommunene. Større og mer funksjonelle regioner vil redusere problematikken tilknyttet fylkesoverskridende ruter. I hovedstadsområdet (Oslo og Akershus) bør kjøp av togtenester snarest kunne overføres til regionnivået.

Andre oppgaveendringer

Det er behov for å gjøre en nærmere vurdering av optimal oppgavefordeling på flere spesifikke områder innen samferdsel, eksempelvis omkring:

- Overføring av mindre viktige riksveger fra stat til region
- Overføring av viktige fylkesveger til staten
- Overføre fylkesveger dominert av lokaltrafikk til kommunene
- Finansieringen av skoleskyss for grunnskoleelever. Ny rapport fra KS november 2015 kan gi et bedre vurderingsgrunnlag.
- Ansvar/eierskap for havner som har regionale samferdselsfunksjoner
- Overføring av ansvaret for TT-ordningen (transporttjenesten for funksjonshemmede) til kommunene

5.3 Kompetanse

Kompetanseområdet har roller både som tjenesteprodusent og samfunnsutvikler. Kompetanse er selve nøkkelen til samfunnsutvikling, mens tjenesteprodusentrollen gjennom å drifte de videregående skolene får mest oppmerksomhet. Ved å lykkes bedre som samfunnsutviklere, kan vi gjennom kompetansepolitikken realisere en bedre næringspolitikk, lokalpolitikk og velferdspolitik.

Gi strategisk retning til utviklingen

Samfunnsutviklingsrollen må ses i lys av synergieffekter mot næringslivet og mot nærmiljøet. Det viktigste for god samfunnsutvikling er imidlertid å ivareta hele mennesket i utdanningssystemet. Med tilstrekkelige virkemidler vil regionene kunne ha sterkt trykk på

utenforskap i samfunnet blant ulike segmenter av befolkningen. Samtidig vil de kunne ivareta næringslivets og lokale og regionale aktørers behov i den strategien de legger opp til for kompetansepolitikken.

Mobilisering av privat sektor, kulturliv og lokalsamfunn

Sterke regioner vil ha mulighet til å løfte de største utfordringene gjennom tverrsektorielt samarbeid:

- Skolebygg og skolelokalisering bør inngå som strategisk virkemiddel i samfunnsutviklingen. Arealplanleggingen må legge opp til at skolen kan være en viktig utviklingsaktør i samfunnet. Bygningsmassen bør være til for hele samfunnet og plasseres sentralt og tilgjengelig slik at det er et naturlig møtested for privat sektor, idretts- og kulturliv og lokalsamfunn. Dette kan bidra enklere kobling og mobilisering av disse aktørene.
- Samarbeidet med næringslivet kan bedres ved å åpne for mer fleksibilitet i forhold til næringslivets og samfunnets endrede behov. Voksenopplæringen aktualiseres, særlig i lys av sannsynlig økt innvandring. Det bør være mulig med lokale grep med læreplanverket i bunn. Næringslivets behov er ferskvare, og dette må integreres i ungdommens og voksnes generelle kunnskapsplattform slik at de kan komme i gang med yrkes- eller utdanningskarrieren.

Større regioner kan ha mer slagkraft opp mot nasjonale myndigheter. Det viktigste er imidlertid at regionene er tilstrekkelig samordnet i seg selv, for å kunne mobilisere bredere med en tydelig strategisk retning.

Samordne og koordinere offentlig innsats og virkemiddelbruk

Oppgavedifferensiering innen videregående opplæring frarådes. Storkommuner er oftest for små til å ivareta rollen som samfunnsutviklere gjennom å ha ansvar for videregående opplæring. Dette kan bety parallelle kompetansemiljøer. Kompetanseutviklingen bør ivaretas av sterke regioner, både for å kunne ivareta utkantene og for å se oppgavene i en større sammenheng.

Økonomiske virkemidler bør komme som rammeoverføringer. Søknader og rapportering oppleves som tidstyver. Det ligger tilstrekkelige nasjonalpolitiske styringssignaler bak tildelingene og de overførte midlene, og statlig nivå må vise tillit til at regionalt nivå følger opp disse signalene.

I høringsuttalelse fra Østlandssamarbeidet til NOU 2014:14 Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg, ble det bl.a. sagt: «Dagens fylkeskommunale eierskap av fagskolene er en styrke for arbeidslivstilknytningen og deres relevans for regionene. Forslaget om å overføre ansvaret for fagskolesektoren fra fylkeskommunene til staten vil svekke dette, og er også i strid med ønsket om å overføre oppgaver fra stat til et folkevalgt regionalt eller lokalt nivå.»

Videregående opplæring har stor utenforskapsproblematikk uten å ha tilstrekkelige virkemidler til å kunne ivareta «hele» mennesket. Det er behov for å integrere flere typer sosial- og helsetjenester inn i kompetanseorganisasjonene.

Kompetanseutvikling hører hjemme på regionalt folkevalgt nivå, mens fylkesmannen (FM) bør ha rendyrkede tilsyns- og kontrollmyndighetsoppgaver og være andreinstans for alle klagesaker. Statlig nivå bør fortsatt ha ansvar for eksamen og nasjonale prøver.

Utdanningsdirektoratet bør veilede på overordnet nivå, da det er ulik tolkning og kompetanse hos FM.

5.4 Kultur

Det utvidede kulturbegrep ble introdusert i norsk kulturpolitikk gjennom i kulturmeldingen fra 1973-74: *«Et utvidet kulturbegrep omfatter både det 'tradisjonelle' området: litteratur, kunst og kulturvern, ungdomsarbeid og idrett, men dertil også skapende fritidsvirksomheter som kan gi utfoldelse av egne anlegg og interesser.»*

I dagens fylkeskommuner kan organiseringen av politikkområdet kultur være noe forskjellig. «Kultur» og «kulturminnevern» er underlagt ulike lovverk som gjør at de må vurderes separat.

Innenfor kulturområdet i fylkeskommunene kan det ligge flere områder som idrett, kunst, bibliotek, film, den kulturelle skolesekken m.v. For å kunne lykkes med en samfunnsutviklingsrolle innenfor politikkområdet kultur, er det en forutsetning at regionen får tilgang til virkemidler og muligheter til å kunne gjøre regionale vurderinger og bruke politisk skjønn. Det er et ønske om å rydde opp i en fragmentert virkelighet.

Tilrettelegging for kunst og kultur krever tilpasning og prioriteringer fra et lokalt og regionalt perspektiv. Et regionalt ansvar for virkemidlene og finansiering av lokale og regionale tiltak vil kunne fremme kulturmangfoldet og tilføre kulturutviklingen merverdi basert på lokale og regionale fordeler. Kulturoppgavene er også viktige for bolyst, utvikling og attraktivitet og bør ses i sammenheng med arbeidet for bl.a. tilrettelegging for næringsutvikling, stedsutvikling, folkehelse og kulturminneforvaltning. En desentralisering av ansvar til regionalt nivå vil redusere behovet for samfinansiering og spleiselag mellom regionalt og sentralt nivå. Større regioner vil ha potensiale for overføring av flere oppgaver og bevilgninger enn de nåværende fylkeskommunene.

Gi strategisk retning til utviklingen

Utviklingen av gode steder å bo og besøke er målsettinger for en strategi. Det å formidle kulturarv og historie på en god måte er identitetsbyggende og viktige elementer inn i samfunnsutviklingen. For å lykkes med en god strategi er samhandlingen med plan- og areal, næring og øvrige politikkområder viktig. Kulturfeltet omfatter flere fagområder og involverer et bredt spekter av aktører og miljøer i ulike partnerskap. Hele kulturfeltet krever mange avveininger og vurderinger som med fordel kan underlegges politisk skjønn.

Også innenfor kulturminnevernet er det behov for en bedre avklaring av roller, ansvar, og oppgaver. Det gjelder bl.a. behandling av innsigelser og dispensasjonssøknader.

Mobilisere privat sektor, kulturliv og lokalsamfunn

Innenfor kulturfeltet vil det være avgjørende for den nye rollen at en evner å skape miljøer som engasjerer, oppleves som aktuelle og som det skapes eierskap til som har bred appell og oppleves som politisk relevante. Dette gjelder både innenfor kultur og kulturminnevern/kulturarvsområdet.

Samordne, koordinere offentlig innsats og virkemiddelbruk

Samordning av virkemidler og politikkområder er viktig for å lykkes i rollen som samfunnsutvikler. Innenfor kulturfeltet er det behov for å vurdere nærmere mulige overføringer av utviklingsmidler og oppgaver. Nedenfor listes det opp noen aktuelle muligheter:

- Hele museumssektoren inklusive utviklingsmidler fra Kulturrådet.
- Hele regionteateret inklusive dansescenene.
- De regionale orkestrene.
- Utviklingsmidler fra Nasjonalbiblioteket til styrking av fylkesbibliotekets utviklerrolle.
- De knutepunktfinansierte festivalene.
- De regionale andeler av spillemidlene til idrettsanlegg.
- Kulturminnefondet.
- Rammefordeling av midler til fredete bygg i privat eie.

En robust portefølje av oppgaver og økonomi vil kunne danne grunnlag for dialog om gjennomføring av en nasjonal kulturpolitikk i regionene, jf. utviklingsprogram omtalt i kap. 3

I innstilling til stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen Innst. 333 S (2014 – 2015) til Meld.St. 14 (2014-2015) var flertallet (H, Frp, Krf og V) enig om å vurdere om følgende oppgaver kan overføres til det regionale folkevalgte nivå på kulturområdet: «ny ansvarsdeling og finansiering mellom stat, regioner og kommuner på kultur- og kulturminneområdet, herunder en vurdering av riksantikvarens rolle og ansvar».

Mindretallet (A, Sp og SV) mente det er behov for utredning av følgende oppgaver med sikte på overføring til et nytt regionalt folkevalgt nivå: «*ny ansvarsdeling og finansiering mellom stat, regioner og kommuner på kulturområdet.*»

Komiteens medlemmer fra Sp og SV mener at: «*forvaltning av støtte til regionale kulturtiltak, som festivalstøtte, bør overføres fra Kulturrådet til fylkeskommunene*»

Rådmannsutvalget i Østlandssamarbeidet signaliserte i sitt møte 12.08.15 at man bør se spesielt på politikkområdet kultur. Dette ble gjentatt i rådmannsutvalgets møte 30. oktober.

Når det gjelder Riksantikvarens rolle var det et tema som ble drøftet i arbeidsverkstedet for kultur på samlingen 29. og 30. september. Det kom frem ulike syn på om den endelige beslutningen innenfor kulturminnevernet kunne legges til fylkeskommunen/ regionen, eller om Riksantikvaren fortsatt skal ivareta et overordnet ansvar for å avgjøre innsigelsessaker.

Med utgangspunkt i komiteinnstillingen og rådmannsutvalget i Østlandssamarbeidets understrekning av dette området, vil arbeidsgruppen i sitt møte 3. desember ta opp kultur og kulturminnevern som tema, med sikte på en grundigere beskrivelse av politikkområdet.